Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: HE 224/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupallisten rokotetutkimuspalvelujen yhtiöittämisestä

Lausuja: Kansallinen rokotusasiantuntijaryhmä KRAR, poislukien ne ryhmän jäsenet, joiden työnantaja on Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tai Tampereen yliopisto

Hallitus esittää eduskunnalle Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupallisten rokotetutkimuspalvelujen yhtiöittämistä tavoitteena erottaa aiempaa paremmin lääkeyhtiöiden rahoittama rokotetutkimus ja kansallisia rokotehankintoja koskeva päätöksenteko toisistaan. Tavoite on kannatettava, mutta näemme esitetyssä yhtiöittämisessä riskin laadukkaan ja riippumattoman kansallisen rokotusohjelman turvaamisen kannalta.

Uusi yhtiö toimisi Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa ja omistajaohjauksessa. Siihen yhdistettäisiin Tampereen korkeakoulusäätiön rokotetutkimuskeskuksen varsin laaja tilaustutkimustoiminta. Menettely kytkisi entistä voimakkaammin kaupallisen rokotetutkimustoiminnan Sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen ja saattaisi herättää epäilyjä riippuvuudesta rokotteiden hankinnoista päättävän Sosiaali- ja terveysministeriön ja rokotevalmistajien välillä, päinvastoin kuin edellä tavoitteena on mainittu. Jo pelkkä mielikuva mahdollisesta riippuvuudesta saattaa vähentää kansallisesta rokotusohjelmasta vastaavien viranomaisten uskottavuutta, joka voi johtaa rokotuskattavuuden alenemiseen.

Jos yhtiö perustetaan, on erittäin tärkeää huolehtia siitä, että rokotetutkimusta tekevän yhtiön ja rokotusohjelmasta päättävien ja rokotehankintoja tekevien viranomaisyksiköiden välille ei muodostu riippuvuutta aiheuttavia sidoksia.

On myös huolehdittava, että kansallisen rokotusohjelman kehittämiseen ja seurantaan tarvittavat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen resurssit eivät heikkene yhtiöittämisen myötä. Yhtiöön ei pidä siirtää sellaisia Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijoita, joita tarvitaan kansallisen rokotusohjelman kehittämiseen ja seurantaan. Riittävistä resursseista tulee huolehtia, jotta turvataan asiantuntijatoiminta myös isojen infektiokriisien hallinnassa ja niihin liittyvien rokottamistoimien valmistelussa ja koordinoinnissa.

23.11.2020

Ville Peltola
Puheenjohtaja, Kansallinen rokotusasiantuntijaryhmä KRAR